

Gezocht... en gevonden

- E. Wolbink -

In juli 2001 kreeg het Gemeentearchief Hardenberg de vraag van het Ministerie van Defensie om onderzoek te doen naar versierselen en oorkonden die verleend waren voor deelname aan militaire campagnes in verband met de Tweede Wereldoorlog, voormalig Nederlands Indië en Nederlands Nieuw-Guinea. In de meeste gevallen had de uitreiking ervan destijds wel plaatsgevonden, maar niet in alle gevallen. Dat had verschillende oorzaken. Nogal wat veteranen bleven langer in het buitenland dan aanvankelijk was voorzien. Velen verhuisden na terugkeer en velen emigreerden, niet zelden met onbekende bestemming. Lang niet in al deze gevallen konden de bescheiden na het nodige speurwerk aan de belanghebbende worden overhandigd. Na verloop van jaren werd het natuurlijk ook steeds moeilijker om nog iets met de resterende versierselen te doen. Voorts nam de binding met die perioden af, waardoor het gebeurde dat opvolgende ambtenaren en burgemeesters op een gegeven moment niet meer wisten dat er nog iets uit die tijd in de kluis zou kunnen liggen. Bovendien zijn veel gemeenten in de loop der tijd samengevoegd met overname van de archieven met deels wellicht onbekende historie.

Ereteken voor Orde en Vrede.

Het Ministerie verzocht de archieven en kluizen na te zien op die mogelijkheid. Het ging daarbij om het terugvinden van originele bescheiden die voor de betreffende veteraan een zeer bijzondere emotionele waarde hebben en waarmee hij of zij alsnog de erkenning en waardering kan krijgen welke de regering met het Veteranenbeleid beoogt te geven. Het ging om het Oorlogs Herinneringskruis, het Ereteken voor Orde en Vrede en het Nieuw-Guinea Herinneringskruis. In het geherstructureerde archief van de gemeente Hardenberg (1941-2000) werd al snel het dossier gevonden, getiteld: *toekenning eretekenen en eervolle onderscheidingen*. Naast alle correspondentie aangaande de uitreiking van vele eretekenen werd een bijlagenmap aangetroffen met vier originele oorkonden en versierselen.

Een van de vier versierselen was bestemd voor een veteraan die op het moment van verlening van het ereteken al was overleden. Het ereteken is met toestemming van het Ministerie van Defensie opgenomen in de uitgebreide collectie van het museum in Hardenberg. Het is namelijk niet gebruikelijk om een dergelijke onderscheiding postuum uit te reiken. De overige drie eretekenen waren verleend aan Sijzo van Delden, Harm Hendrik Karperien en Sipke van der Heide.

Syzo van Delden

Sijzo van Delden, geboren op 11 september 1925 te Ambt Hardenberg, destijds wonend aan het kanaal te Bergentheim, huisnr. C-115, militair paspoortnr. 250911160, is een zoon van Jan Pieter van Delden en Geertje Grafthuis. Gelet op het Koninklijk besluit van 2 december 1947, werd hem op 12 november 1952 het ereteken voor orde en vrede toegekend met de gespen 1946-1947-1948-1949. Echter op 13 februari van het jaar ervoor was Sijzo geëmigreerd naar Canada.

Via Yul Krikke ('bericht uit Canada' in 'De Sallander') werd duidelijk dat Sijzo in Thamesville, Ontario, Canada woonde Hij bleek zelfs een zwager van Krikke te zijn... Bij hoge uitzondering werd door het Ministerie van Defensie toestemming verleend om het ereteken en het originele certificaat door Yul Krikke te laten uitreiken aan de toen vijfenzeventigjarige Van Delden. Normaliter mag het ereteken alleen op Nederlandse bodem worden uitgereikt. Sijzo is op 7 december 2011, op 86-jarige leeftijd overleden. Hij is begraven op de Bowman United Church Cemetery in Ancaster.

Harm Hendrik Karperien, geboren op 4 april 1927 te Schuinesloot, destijds wonend te Slagharen huisnr. S-89, militair paspoortnr. 270404208. Hij is een zoon van Johannes Gerhardus Karperien en Geertruida Henderika Arends. Gelet op het Koninklijk besluit van 2 december 1947, werd hem op 12 november 1952 het ereteken voor orde en vrede toegekend.

Naspeuringen in de gegevens van de burgerlijke stand resulteerde in de naam van een achterneef van Karperien die nog altijd in de gemeente Hardenberg woonachtig is. Hij verwees ons naar de familie Hertsenberg (de vroegere eigenaren van het café Ome Dries te Slagharen). Niet veel later werd duidelijk dat de fam. Hertsenberg nog diezelfde week op vakantie zou gaan naar Canada. Op het vliegveld werden ze afgehaald door Harm Hendrik Karperien, in hoogst eigen persoon. Als dat geen toeval is... De heer en mevrouw Hertsenberg verzochten om het ereteken mee te mogen nemen en uit te reiken aan hun goede vriend Harm Hendrik Karperien. Ook dit werd door het Ministerie toegestaan. Zo kon ook de vierenzeventigjarige Karperien, zij het vijftig jaar na dato, alsnog zijn oorkonde en ereteken in ontvangst nemen. Harm Hendrik (doopnamen Hermanus Hendrikus) overleed op 20 juni 2003 in Calgary, Alberta, Canada.

Sipke van der Heide, geboren op 22 oktober 1928 te Avereest, woonde destijds te Slagharen, huisnr. R-412, militair paspoortnr. 281022158. Hij is een zoon van Johannes van der Heide en Jacoba Huisman. Het ereteken voor orde en vrede met de gesp 1949 werd hem op 11 oktober 1952 verleend, kort na zijn emigratie naar Canada.

In 1996 heeft Sipke zelf contact opgenomen met het Ministerie van Defensie en bekwam zo een replica van het ereteken en een kopie-certificaat. In 2001 is hem het originele certificaat alsnog toegezonden. Hij woonde toen te 109 Oneida Boulevard in Ancaster, Ontario.

N.B.: Dit artikel is verschenen in het tijdschrift "Rondom den Herdenbergh", derde kwartaal 2001.